

Destructieve liefde

Een gezinsdrama

Colofon

ISBN: 978 94 6365 369 5

1e druk 2021

© 2021, Helma van der Kuilen

Exemplaren zijn te bestellen bij de auteur
(www.you-matter.nl/winkel/boeken/destructieve-liefde),
de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Destructieve liefde

Een gezinsdrama

Helma van der Kuilen

Met dank aan alle mensen (groot en klein), die mij hun verhaal hebben toevertrouwd. In hen zag ik delen van mezelf.

Inhoud

Proloog	9
De juf maakt zich zorgen	15
Bezoek van opa en oma	22
Eva wil niet naar papa	29
Eva bij papa	35
Floris vergeten	41
Eva's gedrag verslechtert	48
Poging tot gesprek	55
Thomas en zijn moeder	62
Eva neemt het voor Thomas op	68
Melancholiek	75
Overbezorgd	81
Ik wil geen nieuwe moeder!	88
De nieuwe vriendin van papa	93
Eva wil bij papa wonen	100
Familiebemoeienis	107
Machteloze woede	114
Papa doet me pijn	119
Mevrouw Kloek dringt aan op hulp	125
Thomas dreigt met een rechtszaak	133
Prins Thomas en prinses Eva	140
Ik ben zo bang	145
Therapie voor Eva	152
Onder invloed	159
Controleverlies	166
Het boekje is de sleutel	173
De grens is bereikt	179
Eva's verjaardag	185
Het gesprek met Hanneke	192
Eva en Sam zitten klem	199
Nawoord	205

Proloog

Eva en Sam moeten na schooltijd naar Astrid. Dat heeft mama zo geregeld, omdat ze, na het gesprek met Hanneke, ‘tijd voor zichzelf’ wilde hebben. Dat belooft niet veel goeds, weet Eva. De tijd op school was tergend langzaam gegaan. Elke vijf minuten keek Eva op de klok. Daardoor had ze niet gezien dat de juf bezorgd naar haar keek. Ze was er met haar hoofd niet bij. Ze wilde weg, weg uit het klaslokaal. Ze maakte zich zorgen. Wat had Hanneke hun verteld en wat waren ze nu aan het doen? Zouden ze elkaar de hersens inslaan? Eva’s hoofd liep om van de vragen. Ergens in de loop van de schooldag besloot ze om niet naar Astrid te gaan. Ze zou samen met Sam gaan kijken hoe de vlag erbij stond thuis. Ze konden haar niet zomaar buitensluiten! Het ging tenslotte om haar! Ze had het recht om te weten hoe het nu verderging.

Na schooltijd haalt ze Sam op uit zijn klas. Ze fluistert hem dringend toe dat hij met haar mee moet gaan. Sam volgt haar gedwee, terwijl hij haar met grote ogen aankijkt. Ze pakken hun fiets. Het lijkt alsof Sam haar spanning aanvoelt, want hij is muisstil. Hij zegt ook niks als ze de weg naar hun huis inslaat, in plaats van naar Astrid te gaan. Eva trapt stevig door. Higgend fietst Sam achter haar aan.

Beide kinderen happen naar adem als zij de auto van hun vader slordig geparkeerd voor het huis zien staan, met het portier open. Van schrik trapt Sam hard op zijn rem, waardoor hij slipt en onderuitgaat. Hij huilt en grijpt naar zijn knie, die hevig bloedt. Eva komt geïrriteerd naar hem toe. Met een half oog checkt ze zijn knie, terwijl ze met haar andere oog het huis in de gaten houdt. ‘Opstaan, Sam, opstaan! Er is nu geen tijd om te huilen!’ sist ze hem toe, terwijl ze hem overeind trekt.

Nog nasnikkend pakt Sam zijn fiets op en strompelt achter zijn zus

aan. Ze zetten hun fiets neer in het steegje, aan de zijkant van hun huis. Zonder precies te weten waarom, dringt Eva erop aan om hun fietsen zo te parkeren dat ze er gemakkelijk op vandoor kunnen gaan. Sam vraagt niks en doet wat zij zegt. Dan sluipen ze naar hun huis. De poortdeur staat open. Vanuit het huis kun je niet goed de achtertuin in kijken vanwege de gordijnen. Daar maken de kinderen handig gebruik van.

Sam en Eva staan dicht naast elkaar bij de achterdeur. Sam pakt haar hand vast en knijpt erin. Zijn knie laat druppels bloed achter op de stenen. Uit het huis komt gedempt geschreeuw. Eva staat twijfelend met haar sleutel in haar hand. Ze beweegt haar hand naar het sleutelgat, maar bedenkt zich en trekt hem terug. Ze is doodsbang voor wat ze binnen zal aantreffen. Laatst heeft ze gehoord dat een vader eerst zijn ex-vrouw, toen zijn kinderen en ten slotte zichzelf had vermoord. Hoe verschrikkelijk is dat?

Haar hart klopt in haar keel. Wat kan ze doen? Toch wil ze naar binnen. Ze weet dat zij de enige is die het kan stoppen. Papa luistert alleen naar haar. Ze kijkt naar Sam, die naast haar staat te beven als een rietje. 'Jij blijft hier, op de uitkijk. Als ik over een half uur niet buiten ben, dan moet je Astrid gaan halen,' drukt ze hem op het hart. Zoiets heeft ze een paar dagen geleden in een film gezien en dat lijkt haar nu wel passend. Ze pakt zijn pols en doet Sam haar horloge om. Liefdevol wijst ze aan waar de wijzer een half uur later moet staan. Sam kijkt haar wazig aan en knikt. Snel pakt hij haar hand weer. 'Laat me nou los,' fluistert ze, 'ik ga naar binnen.' Zijn hand glijdt uit de hare en hij stopt zijn duim in zijn mond.

Zachtjes draait ze de sleutel om. Ze haalt diep adem voordat ze de deurklink naar beneden drukt. De deur gaat open. Mama heeft hem vorig weekend nog geolied, dus hij piept niet meer. Gespannen luistert ze naar de stemmen van haar ouders. Ze zijn in de huiskamer. Ze sluipt verder het huis in, er geen acht op slaand dat ze de keukendeur open heeft laten staan. Daarachter staat Sam stokstijf op haar

te wachten. Hij kan zich niet bewegen, al zou hij dat willen. Van de spanning vergeet hij de tijd in de gaten te houden. Ook hij kan zich niet aan de ruziënde stemmen onttrekken.

Eva hoeft haar oor niet tegen de deur te leggen om te horen wat er wordt gezegd. De doffe, beangstigende klanken die ze hoorde toen ze buiten was, krijgen nu inhoud. Haar vader praat met een vreemde stem. Tenminste, op deze manier heeft ze hem nog nooit tegen mama horen praten. Hij praat lief, alsof haar moeder een klein kind is. ‘Sabine, Sabientje, je weet toch dat ik alleen maar van jou houd. Ik hou van jou, ik wil alleen maar jou!’ Eva voelt een pijnlijke steek in haar hart. De woorden komen haar verdacht bekend voor.

Haar moeder reageert echter anders dan dat zijzelf op deze woorden reageert. Ijskoud en snijdend klinkt Sabines stem als zij hem zegt uit haar buurt te blijven. ‘Ik haat je nu definitief, Thomas. Nooit zul je mij en de kinderen meer aanraken! Je hebt je kans op een gezin, op mijn gezin, verkeken!’ Eva houdt haar adem in. Dit zal papa niet pikken. En ze heeft gelijk. Haar vaders luide stem klinkt door de deur heen.

‘Jij bent altijd al jaloers op haar geweest, al sinds ze klein was. Zo zielig! En nu wil je haar bij me weghele?! Niemand zal mij belemmeren om Eva te zien, Sabine!’ schreeuwt hij. De stem van haar vader beweegt zich naar de plek waar ze zojuist de stem van haar moeder hoorde.

‘Blijf van me af!’ gilt Sabine. ‘Hou je handen thuis en ga mijn huis uit!’ De rillingen lopen Eva over de rug. Ze moet ingrijpen. Nu! Anders is het te laat. Haar lijf voelt zwaar. Ze heeft hulp nodig. Papa-Eva, haar stoere ik, verschijnt. Ze doet de deur open en staat dan stil, in al haar grootsheid voor haar verhitte ouders. Het plaatje lijkt te verstarren. Haar vader, die de bovenarmen van haar moeder in zijn greep houdt. En haar moeder, die met zoveel haat in haar ogen naar haar vader kijkt, dat het een wonder is dat ze geen gaten in zijn gezicht branden.

Beiden kijken verschrikt haar kant op. 'Eva!' verzucht haar moeder. Toch lijkt ze niet opgelucht, integendeel. 'Ga weg, Eva, ga weg, dit hoef je niet te zien,' schraapt haar rauwe stem. Maar Eva zet zich schrap en zet een stap in de kamer. Haar vader laat verschrikt de bovenarmen van haar moeder los. Ze ziet hem schakelen in zijn hoofd. Eva loopt op haar vader af en gaat tussen hem en haar moeder in staan. 'Blijf van haar af!' weet Eva ijzig rustig uit te brengen. 'Je hebt mij toch? Ik hou van jou en ik laat me heus niet tegenhouden door haar,' gaat Eva verder met een denigrerend gebaar naar haar moeder. Ze slaat haar armen om hem heen. Haar vader trekt haar dicht tegen zich aan en kijkt Sabine triomfantelijk aan. Achter Eva langs rent Sabine naar de keuken en geeft over in de wasbak.

Thomas buigt zich voorover naar Eva en gaat zitten op de bank. Hij trekt haar bij zich op schoot. 'Eva, ik heb je toch nooit pijn gedaan? Ik ben niet wat anderen van mij denken. Zeg het tegen je moeder, Eva, dat ik je nooit met een vinger heb aangeraakt. Ze moet ons geloven, anders zorgt zij ervoor dat je mij nooit meer mag zien!' smeekt haar vader. Eva herhaalt sussend bijna letterlijk zijn woorden. Sabine, die inmiddels de kamer is binnengekomen, ziet het tafereel met lede ogen aan.

Dan trekt ze met een ruk Eva bij haar vader vandaan. Beschermend legt ze haar armen om haar dochter heen. Met haar gezicht in Eva's haren sist ze Thomas toe dat hij weg moet gaan en hen met rust moet laten.

Thomas, die zichzelf na het liefdevolle contact met Eva weer bij elkaar heeft geraapt, strijkt nauwkeurig zijn haar en zijn pak glad. Verachtend zegt hij: 'Moet je nou kijken wat je dat kind aandoet, Sabine. Jij bent echt een vreselijke moeder. Als je maar niet denkt dat ik dit toelaat!' Eva voelt zowel zichzelf als haar moeder verstijven. Ze klampen zich nog steviger aan elkaar vast. 'Geniet van je overwinning, Sabine. De volgende keer dat ik haar in mijn handen heb, zal het heel anders aflopen,' dreigt hij voordat hij de deur uit loopt.

Wat eraan voorafging ...

De juf maakt zich zorgen

Eva kan haar aandacht niet bij het spel houden. In gedachten is ze bij haar ouders. Ze weet dat ze nu een gesprek hebben met haar juf. Het gesprek bezorgt haar buikpijn. De juf zal wel vertellen over dat gedoe van laatst met die jongens. Eva weet dat haar vriendinnetjes haar de schuld gaven. Hoe zullen haar ouders erop reageren? Als ze nu maar normaal doen waar de juf bij is. Eva zou zich doodschamen als ze daar ook ruzie zouden maken.

Nagelbijtend zit Sabine te wachten in de gang van de school. In al die jaren is het nog nooit voorgekomen dat een juffrouw van Eva een afspraak met hen heeft gemaakt buiten de reguliere rapportbesprekingen om. Waarom nu dan wel? Het gaat toch prima met Eva? Ze kan goed leren en heeft altijd braaf gedaan wat er van haar werd verwacht. Vriendinnetjes heeft ze ook genoeg. Ze heeft nog nooit problemen gegeven op school.

Achter in de school rinkelt een venijnig belletje. Tegelijk met het belletje zwelt haar hoofdpijn aan. Haar hoop dat hij weer eens niet zou komen opdagen, vervliegt op slag. Snelle handgemaakte Italiaanse schoenen plakken vast aan het ouderwetse zeil. Luid telefonerend loopt hij door de school naar het lokaal van Eva. Hij is blijkbaar in gesprek met iemand van zijn werk. De juf, die hem heeft binnengelaten en hem de klas wil wijzen, komt hijgend en puffend achter hem aan gerend. Hij keurt haar geen blik waardig en stormt, langs Sabine heen, de klas binnen, met zijn telefoon nog aan zijn oor.

Als ze niet zo nerveus was geweest, zou het grappig zijn. Die grote man met zijn dure maatpak, tussen al die kindertafeltjes, wachtend op een juf die vlak daarvoor de klas uit

is gerend, zich hevig verontschuldigd tegen Sabine, omdat ze nog iets moest doen wat echt niet kon wachten. Thomas heeft een hekel aan wachten. Ze telt af ... drie, twee, één. Precies op het moment dat de klasdeur woest wordt opengetrokken, komt Maartje aangerend met het zweet op haar voorhoofd. 'Sorry, sorry, mijn excuses, ik werd weggeroepen voor een noodgeval.'

'Dat is dan heel vervelend voor u, maar ik heb niet de hele dag de tijd,' antwoordt Thomas met een gespannen gezicht. 'Wat was er zo dringend dat ik er een vergadering voor moest verzetten?'

'Komt u ook mee naar binnen?' vraagt Maartje, die weer een beetje op adem is gekomen, aan Sabine. Sabine staat op en loopt achter de juf de klas in. Stijfjes neemt ze naast Thomas plaats. Voor de zekerheid heeft ze zich voorgenomen om zo weinig mogelijk te zeggen. In de aanwezigheid van die man verandert ze acuut in een stamelende puber en bovendien krijgen ze zo tenminste geen ruzie.

Met blosjes op haar wangen opent Maartje het gesprek. 'Fijn, mijnheer Verhage, dat u zich kon vrijmaken, zodat wij elkaar eens konden ontmoeten. En u ook, mevrouw Stegeman, fijn dat u wilde komen.'

'U zei dat het over mijn dochter ging en voor mijn dochter doe ik alles,' is de kortaangebonden reactie van Thomas. Hij wil dat ze doorgaat, weet Sabine. En om eerlijk te zijn, wil zij dat ook. Ze wil zo kort mogelijk met deze man in dezelfde ruimte zijn. 'Zou u het heel vervelend vinden om ter zake te komen?' stelt Thomas ongewoon vriendelijk voor.

'Ja, natuurlijk, uw dochter Eva,' begint Maartje opnieuw. 'Ze doet het goed op school, daarover hoeft u zich geen zorgen te maken.' Thomas doet geen moeite om zijn geïrriteerde zucht te verbergen. 'Maar ze maakt tekeningen, die

anders zijn dan van de andere kinderen in haar klas,' maakt Maartje haar zin af. Ter illustratie pakt ze er drie tekeningen van Eva bij en legt ze voor Thomas en Sabine op tafel. Sabine bekijkt geschrokken de donkere krastekeningen die Eva met overduidelijke kracht op papier heeft gezet. Onder de zwarte massa zijn vaag poppetjes te onderscheiden. Bij één poppetje staat in een tekstballonnetje: 'Ik haat je!' De pijn in haar hoofd zakt van schrik naar haar buik.

'Wat denkt u dat dit betekent?' vraagt ze voorzichtig. Maartje zit al meer dan twintig jaar in het onderwijs, dus zij zal weleens vaker iets dergelijks zijn tegengekomen. Sabine hoopt dat ze haar geruststelt door te zeggen dat dit wel over zal waaien.

Voordat Maartje echter kan antwoorden, mengt Thomas zich in het gesprek. Smalend lacht hij Sabine uit. 'Je gaat me toch niet vertellen dat jij dit serieus neemt? Het zijn kindertekeningen, in godsnaam, doe normaal!' Hij schuift zijn stoel naar achteren en staat op, terwijl hij aan Maartje vraagt: 'Sorry, maar ben ik daarvoor hiernaartoe gekomen?' 'Dit is niet het enige wat me opvalt aan het gedrag van Eva,' gaat Maartje verder. 'Wilt u niet nog even gaan zitten?' vraagt ze Thomas, met een handgebaar naar zijn stoel. Verbaasd kijkt Sabine toe hoe hij met nauwelijks verholen woede weer gaat zitten. 'Eva is deel van een vriendinnengroep. Het is me opgevallen dat zij de baas is van het groepje. Zij stuurt hen aan en de andere meisjes doen wat zij van hen verlangt.'

'Mooi toch, die leiderschapskwaliteiten?' mompelt Thomas terwijl hij opzichtig op zijn horloge kijkt.

'Wat wil zij dan van hen?' vraagt Sabine.

'Dat ze de jongens uit de klas pijn doen. Ze doen hun niet alleen fysiek pijn, maar ze schelden en kleineren ook,' ant-

woordt Maartje, hen beurtelings ernstig aankijkend. 'Ik heb al verschillende ouders klagend aan mijn bureau gehad, waarna ik gisteren een gesprek met de betreffende meisjes ben aangegaan. In groepsverband durfden ze niet te praten, maar toen ik hen afzonderlijk van elkaar bij me riep, kreeg ik de indruk dat Eva dit gedrag jegens de jongens initieert en dat zij de anderen dwingt om mee te doen.'

'Dwingt?' piept Sabine. Ze krijgt het benauwd in dit hete klaslokaal.

Thomas gaat nu demonstratief staan. 'Mijn dochter staat haar mannetje. Als zij iets wil, dan regelt zij dat. Dat lijkt mij een prima eigenschap. Het verbaast me trouwens niets dat ze de pik heeft op jongens. Als u zou horen hoe haar moeder tegen mij tekeergaat, zou u weten waar ze dat gedrag heeft opgedaan. En als u me nu excuseert, ik heb wel wat beters te doen.' Met grote stappen beent hij de klas uit.

Zowel Maartje als Sabine slaken een diepe zucht. Tranen branden achter Sabines ogen. 'Zal ik nog maar even een kop thee halen?' vraagt Maartje vriendelijk.

'Ja, graag,' weet Sabine uit te brengen. Als de juf weg is, bekijkt ze de tekeningen nog eens. Als ze goed kijkt, kan ze de gelaatsuitdrukkingen van de poppetjes onderscheiden. Degene die ze kan zien, kijken allemaal woedend. Een tweede diepe zucht ontsnapt haar, terwijl ze haar best doet om geen aandacht te schenken aan de haar overbekende gedachte, die door haar hoofd schiet: het is allemaal mijn schuld.

Zij heeft immers het initiatief tot scheiden genomen, waardoor zij Eva en Sam niet kan bieden wat zij nodig hebben: een echt gezin, met een vader en een moeder, die van elkaar houden. Eva wil niets liever. En Thomas laat geen moment voorbijgaan om haar de schuld van de scheiding en de ruzies in de schoenen te schuiven. Was ze daar maar niet zo gevoe-

lig voor. Vroeger deed hij dat ook al; alles wist hij altijd zo te draaien dat het haar fout was. Zelfs als ze zeker wist dat het niet zo was, kon ze niet voorkomen dat ze bij zichzelf te rade ging en zich voornam 'het' de volgende keer beter te doen.

Juf Maartje komt, wat onhandig de deur openend, terug met de beloofde kopjes thee. 'Ik vond dat u en uw ex-man dit moesten weten,' legt de juf uit terwijl ze een hete slok thee neemt. 'Dat ze zo onaardig tegen jongens doet, vind ik extra opvallend omdat ze zo extreem lief is voor Sam. Als ze samen op het schoolplein zijn dan houdt ze hem als een moederkloek in de gaten en als hij moeilijkheden met een klasgenootje heeft, gaat zij het voor hem oplossen.'

'Het zal wel door de scheiding komen,' mompelt Sabine, timide naar de grond kijkend. 'Misschien...', antwoordt Maartje mysterieus.

'Wat moet ik hier nu mee doen? Hoe kan ik Eva helpen? Je ziet dat haar vader en ik ...' In een wanhopig gebaar spreidt ze haar handen.

'Ja, dat zie ik,' zegt juf Maartje vriendelijk. 'En ik kan me voorstellen dat dat voor Eva en Sam niet makkelijk is.'

'Nee,' verzucht Sabine, 'het is heel zwaar voor ons allemaal.'

'Misschien zou je hulp kunnen zoeken voor Eva, iemand bij wie ze kan vertellen wat ze op haar hart heeft,' stelt juf Maartje voor.

Sabine veert op bij het idee eindelijk iets concreets te kunnen doen. 'Oké, waar kan ik zo iemand vinden?'

'Wij verwijzen altijd door naar de kinderveerleider of de schoolbegeleidingsdienst, maar ik vrees dat zij hier weinig mee kunnen ...' denkt juf Maartje hardop mee. Het is even stil, terwijl ze beiden proberen te bedenken wat de han-

digste weg is om te bewandelen. ‘Ik weet het zo even niet, sorry,’ zegt Maartje na een poosje. ‘Maar ik zou het aan de intern begeleider kunnen vragen.’

‘Ik geloof dat ik wel een idee heb,’ zegt Sabine opgelucht. ‘Een vriendin van mij ging met haar zoon naar iemand over wie ze heel tevreden was. Ik zal het haar eens vragen. Bedankt dat je mij dit verteld hebt, ik zal er gelijk werk van maken.’ Ze staat kordaat op, geeft Maartje een hand en loopt de klas uit. Haar brein werkt op volle toeren. Kan ze nog even bij Astrid langs om te vragen naar de naam van die kindervertherapeut of is het al tijd om Eva en Sam op te halen bij hun vriendjes?

Het huis van Astrid ligt op de route van het vriendje van Sam. Gelukkig is ze thuis. Kort doet Sabine verslag van wat ze van de juf heeft gehoord en dat ze daarvoor hulp wil zoeken. Astrid pakt gauw het visitekaartje van de kindervertherapeut en geeft dat aan Sabine. ’s Avonds, als de kinderen naar bed zijn, denkt ze terug aan het gesprek met Astrid. ‘Als je hulp zoekt voor Eva, dan moet Thomas daarvoor toestemming geven,’ zei ze. In eerste instantie had ze daar niet zoveel acht op geslagen, maar nu, op de bank met een glas wijn, zinkt de moed haar toch een beetje in de schoenen.

Ze herinnert zich de keren dat zij voor Eva’s allergie een acupuncturist had willen inschakelen en voor de slaapproblemen en de astma van Sam naar een homeopaat had willen gaan. Het huis was te klein geweest. Niet alleen vond Thomas homeopaten en acupuncturisten kwakzalvers, omdat de manier waarop ze werken volgens hem niet wetenschappelijk onderbouwd is; hij vond het sowieso onzin om hulp in te schakelen voor allergie en slaapproblemen. Dat hoorde gewoon bij deze kinderen, punt uit. Iedereen had